

Tendències

Crisi sanitària a Catalunya

Salut estudia la mort fulminant d'un nen amb enterovirus

L'evolució del malalt, de 3 anys, ha estat diferent de la dels afectats pel brot

ANA MACPHERSON
FEDE CEDÓ

El Departament de Salut investiga la mort fulminant d'un nen de tres anys diumenge passat a Mataró que va donar positiu a enterovirus. El nen va passar de tenir vòmits i diarrea i tornar a casa, com molts més casos que arriben a urgències, a tenir una disminució de la consciència, anar a l'hospital i, quatre hores després, patir una parada cardíaca que els metges no van aconseguir remuntar. I aquest quadre no s'assembla gens als dels altres afectats greus pel brot d'enterovirus.

Segons els metges que el van atendre, el nen presentava un quadre complex que es semblava més a una intoxicació. Pocs minuts després d'intubar-lo, va entrar en parada i no el van poder reanimar. "Realment no podem determinar una relació causa-

LES HIPÒTESIS

Intoxicació, sèpsia o una malaltia congènita podrien explicar-ne el desenllaç

CONTRADICCIONS

A la resta d'Espanya també hi ha casos de rombencefalitis, però no oficialment

efecte entre l'enterovirus i el que va passar", va assegurar ahir el subdirector del Servei Català de la Salut, Josep Maria Argimon. "L'hospital va aplicar immediatament el protocol d'atenció davant una disminució de consciència i l'evolució del pacient va ser molt diferent de la rombencefalitis que pateixen els casos més greus del brot declarat des de fa un parell de mesos. El fet que donés positiu a enterovirus no ens permet concloure que aquesta sigui la causa de l'evolució fulminant que li ha causat la mort. I, probablement, si féssim un frotis als nens que ens trobem pel carrer, molts d'ells donarien positiu a enterovirus i no en tindrien cap símptoma, perfectament sans", va explicar Argimon. "Pot ser que no hi tingui res a veure".

Però aquest any circula un enterovirus A71 que ha dut 99 nens a l'hospital, la majoria entorn

Joan Guix (secretari de Salut Pública), Josep M. Argimon (subdirector del CatSalut) i Carlos Rodrigo (cap de pediatria de Vall d'Hebron)

dels tres anys. I els casos més greus eren d'un tipus d'encefalitis, la rombencefalitis (vegeu el gràfic), que actualment manté quatre nens a l'UCI, un d'ells des que va començar el brot. Per aquest motiu, quan es va trobar enterovirus a les mucoses del nen de Mataró, es va encendre l'alarma davant la possibilitat que es tractés del cas més greu de tots. "El quadre d'aquest nen pot respondre a diversos tipus d'infeccions, una sèpsia generalitzada, un tòxic, fins i tot una miocarditis o una malaltia metabòlica congènita que s'hauria desencadenat ara. També per virus de la grip, o fins i tot un enterovirus", explica Carlos Rodrigo, responsable de pediatria de Vall d'Hebron, qui ha dirigit les investigacions i l'elaboració d'un protocol específic per diagnosticar i tractar aquests nens afectats de forma tan greu aquest any. "Això

ZONES AFECTADES EN CASOS GREUS D'ENTEROVIRUS

En els casos més greus d'infecció per enterovirus, es produeix inflamació en aquestes estructures del sistema nerviós:

ROMBENCEFAL

Inclou:

Cerebel

Entre les seves múltiples funcions, destaca el control dels moviments corporals

Pont troncocefàlic

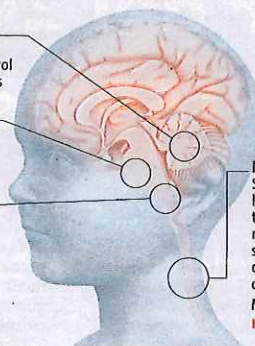
Connecta el cervell i el cervell al bulb raquidi i la medulla espinal

Bulb raquidi

Controla funcions inconscients i vitals com la respiració i la circulació sanguínia

Mal detectat:

rombencefalitis

MEDULLA ESPINAL

Situada a l'interior de la columna vertebral, transmet impulsos nerviosos entre el sistema nerviós central i la resta del cos

Mal detectat:

mielitis

FUENTE: Elaboración propia

LA VANGUARDIA

passa, malgrat que sigui difícil d'acceptar".

La gran majoria dels 99 nens afectats neurològicament per enterovirus aquesta primavera estan bé, sense seqüeles, tot i que molts d'ells van haver de passar per l'UCI. Només s'atribueix al brot una mort, encara que no es va poder provar, la d'una nena de Reus. "La clínica era clarament una rombencefalitis, encara que no es van obtenir prou mostres per trobar-hi l'enterovirus", va explicar Argimon. El cas de Mataró és molt diferent. "D'aquí a pocs dies sabrem si l'enterovirus és l'A71, que el lògic és que ho sigui, perquè és el que està circulant, però això no canviarà la situació epidemiològica. No el podem relacionar amb la seva mort segons el que sabem", insisteix el cap de pediatria Carlos Rodrigo.

El brot català -perquè només

UNA AFECCIÓ DIFÍCIL D'IDENTIFICAR

Sense precedents

El brot d'aquesta primavera va agafar de noves els hospitals. Es coneixien brots semblants en altres parts del món, però no aquí. L'últim a Austràlia va ajudar a la solució

Els virus són en un altre lloc

Una de les principals dificultats per identificar la causa ha estat descobrir que l'origen de les encefalitis no era al líquid cefaloraquídi, sinó a les mucoses i l'aparell digestiu

Vall d'Hebron dona l'alarma

L'alarma es va disparar quan Vall d'Hebron va rebre diversos casos en pocs dies. Experts en infeccions, ressonàncies, microbiologia i pediàtries van buscar a l'uníson la causa i com diagnosticar-lo

Catalunya l'ha reconegut com a tal - va de baixada. Els casos van disminuint. "Crec que els pares han d'estar tranquils, la detecció i el tractament estan donant resultats. Això s'està acabant", apunta el pediatre. Només a Catalunya? "Oficialment, sí", confirma Joan Guix, secretari de Salut Pública. "Al Ministeri de Sanitat no li consta". Però hi ha enterovirus amb rombencefalitis a tot Espanya, segons sí que els consta als pediàtres, els quals mantenen la

El que cal saber sobre aquesta infecció

Què és un enterovirus? El gènere dels enterovirus inclou més de cent virus diferents, 65 dels quals causen malalties en persones. El més conegut és el de la pólio. Els altres solen causar infeccions lleus i sense conseqüències. Tot i això, uns quants enterovirus com el 68 i el 71 poden causar complicacions greus.

A qui afecta? Els enterovirus infecten persones de qualsevol edat, però els quadres clínics greus es concentren en menors de 10 anys. Això s'atribueix que els adults ja han estat en contacte amb enterovirus i han adquirit immunitat contra ells, mentre que els nens petits estan indefensos. En aquest brot, la mitjana de edat dels malalts es de tres anys.

Quins símptomes causa? El 90% de persones que contreen enterovirus no tenen símptomes o bé són lleus. Els símptomes més comuns són similars als d'un refredat o una grip. L'enterovirus 68 (EV68) pot causar un quadre respiratori greu i, molt rarament, un quadre neurològic. El 71 (EV71) pot causar danys neurològics greus en una minoria de casos.

Com es transmet? Generalment per contacte amb secrecions d'una persona infectada. Saliva, mocs i excrements són vies de contagi habituals.

Com reduir el risc de contagi? Extremant les mesures d'higiene, sobretot si un està en contacte amb nens que poden patir complicacions greus. Es recomana rentar-se les mans amb sabó amb freqüència; utilitzar lleixiu per netejar totes les superfícies en guarderies, escoles i cases on viuen nens; i no portar els nens a l'escola si tenen qualsevol símptoma gripal.

Com es cura? No hi ha fàrmacs contra els enterovirus. El tractament consisteix a alleujar els símptomes fins que el mateix sistema immunitari supera la infecció. En els casos que han necessitat hospitalització per dany neurològic, els hospitals catalans apliquen antiinflamatoris i immunoglobulines per modular la resposta immune de l'organisme i alhora un reforç del sistema immunitari.

Una família afectada per l'enterovirus recull més de 26.000 firmes a Change.org per reclamar la dimissió del conseller Comín

Un curs accelerat de salut pública

Vanessa Fernández i Óscar Aymerich, els pares del Jan Biel, un dels nens que van passar per l'UCI

BARCELONA Redacció

El brot d'enterovirus que afecta Catalunya des de l'abril ha suposat un curs accelerat de com gestionar una crisi de salut pública per al nou equip del Departament de Salut que lidera el conseller Antoni Comín.

Sense experiència prèvia en aquest tipus de problemes, l'actuació de Comín i el seu equip ha incomodat el sector sanitari, ha estat criticada pels mitjans de comunicació, ha irritat les famílies afectades per casos d'enterovirus i ha dut el mateix conseller a comparèixer al Parlament. Una de les famílies afectades ha iniciat una campanya a Change.org per demanar la dimissió de Comín i ja ha recollit més de 26.000 firmes.

La crisi de l'enterovirus s'inicià el dimarts 17 de maig, a les vuit i un minut del vespre, quan Salut envia una escaudada nota de premsa per correu electrònic en què informa d'"una quarantena de casos neurològics aguts per enterovirus en menors de sis anys". Quan els mitjans de comunicació truquen al Departament de Salut en els minuts següents per ampliar la informació, ningú no contesta al telèfon.

L'endemà tampoc no s'ofereix més informació. Mentre co-

mencen a circular rumors i especulacions sobre l'enterovirus, l'hermetisme és total. A Salut, ningú no està autoritzat a parlar amb els mitjans de l'enterovirus. Comín tampoc no compareix per informar i evitar l'alarma. No ho fa fins a l'endemà en declaracions a TV3.

Quan passa això, ja fa unes tres setmanes que els metges de

ERRORS

Vall d'Hebron va preparar un protocol que es va endarrerir gairebé dues setmanes

QUEIXES

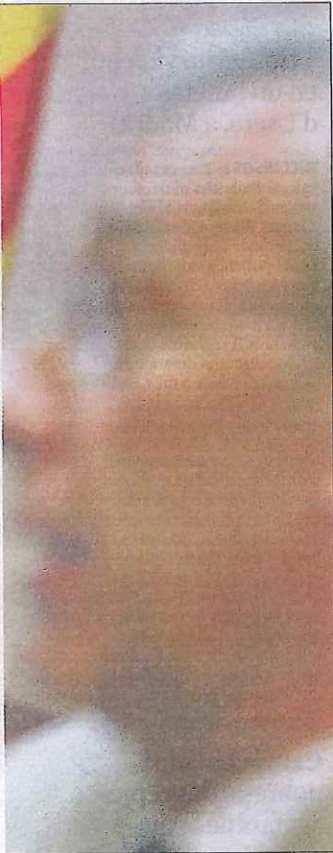
Comín va comparèixer al Parlament amb retrets per falta d'informació

Vall d'Hebron han detectat que hi ha un brot d'enterovirus a Catalunya. Des de principis de maig els metges que han descobert el problema insten Salut a informar els pediàtres de tota la xarxa assistencial i proposen un protocol d'actuació davant l'enterovirus.

Per a consternació dels metges, Salut no dona prioritat al

brot i endarrerix l'aprovació del protocol. Aquests dotze dies d'inacció coincideixen amb el diagnòstic de nous casos.

Els pares del Jan Biel van explicar a 8tv i a *La Vanguardia* el seu periple per les urgències de Manso i l'hospital de Nens amb el seu fill de 18 mesos cada vegada pitjor i amb la mateixa resposta: és la faringitis i la febre. Ningú no sabia res en aquests centres que hi havia un brot d'enterovirus que cursava amb afectacions neurològiques que es podien agreujar molt, com li estava passant al seu fill. En arribar a Vall d'Hebron tot es va disparar: era una encefalitis. I va necessitar cures intensives. "Ara està formidable, fet un toro", diu orgullós Óscar Aymerich. Ell i Vanessa Fernández, els pares del grassó Jan Biel, han emprès una recollida de firmes a Change.org per demanar la dimissió del conseller Antoni Comín. "Per mentir sobre un protocol tardà i ineficax, per no donar la cara, per no informar correctament sobre la situació, per les negligències i per jugar amb les vides dels nens. No considero que Antoni Comín tingui la formació necessària per continuar al capdavant de la Conselleria de Sanitat, i opinaria que hauria de dimitir per l'escaudol d'aquesta epidèmia". Van 26.479 signants. ●

XAVIER GÓMEZ

seva pròpia xarxa de contacte. Almenys, a les comunitats autònomes més poblades. Fins i tot molts hospitals estan utilitzant el protocol dissenyat a Vall d'Hebron davant el brot. En català. Sense problemes.

"Hem après molt en aquestes setmanes i ara estem més segurs. Pots ser perquè els detectem abans i els tractem aviat, però els pacients responen fins i tot amb menys tractaments dels que havíem previst al principi", apunta Carlos Rodrigo.

Malgrat les crides a la tranquil·litat, commociona que un nen de dos anys pugui estar perfectament sa avui i que al cap d'unes hores pugui emmalaltir fins a paralaritzar-li el cos o fins i tot morir. "La immensa majoria d'infeccions poden no provocar res, absolutament res, o assolir un estat de màxima gravetat. És així! ●